

פסק בית דין אודות הגט הידוע שניתן בע"ק בשנת תקט"ו לפ"ק

מבוא

נודע ומפורסם בעולם התורה הסערה שנתהווה בין גאוני הדור בשנת תקט"ו לתקכ"ו לפ"ק, אודות גט שנמסר ע"י שליח בעל כרחו של האשה. וזשוכות רכות נדפסו בנר"ז כאשר יבואר להלן, ועתה איקלע לירינא¹ פסק ב"ד ארוך שנכתבה בנר"ז, ועי"ז נתוודע לנו הרבה פרטים שלא היו ידועים עד עתה, ומצאנו לנכון לפרסמו בקובצנו.

הנה נופא דעובדא הכי הוי. הרב מוה"ר יהושע העשיל הלוי איש הורוויץ² בנו של הגאון מוה"ר מנחם מאנים הלוי³ אבד"ק זמיגראד (בן הגאון מוה"ר יעקב יוקל הלוי אבד"ק גלוגא זצ"ל) נשא אשה את הרבנית מרת וויטוש בת הגאון מוה"ר יוסף סג"ל לנדא⁴ אבד"ק קלימנשוב (אחיו של הגאון בעל נודע ביהודה זצ"ל). מחמת סיבה שאינה ידוע לנו, החליט לגרשה, אולם אשתו סירבה ומיאנה לקבל גט פטורין. סמוך לעת ההוא נתקבצו רבני וגאוני הדור ההוא לאסיפה בק' טארניפאל, וביניהם הגאון מוה"ר נפתלי הירץ אשכנזי אבד"ק דובנא, (בנו של הגאון מוה"ר צבי מהלברשטאט) והגאון מוה"ר ארי' ליב אבד"ק סקאהל ואח"כ אבד"ק הנובר (בנו של הפנ"י), והגאון מוה"ר חיים צאנזר מבראדי, ואז פנו אליהם בני המשפחה שיעמדו לעזרת הבעל בדבר הגט, ואחר שנשאו ונתנו בדבר, התירו לו להרב מוה"ר יהושע העשיל הנ"ל לגרש את אשתו בעל כרחו. הרב מוה"ר יהושע העשיל הנ"ל כתב הגט אצל הבית דין בעיר זבאריז, ומסר הגט לשליח להולכה, ואותו השליח נסע לעיר טארניפאל ששם ררה אז האשה, ובאמצע הרחוב תפסו איזה גיבורים את האשה, והשליח זרק את הגט לתוך חיקה נגד רצונה ודעתה. האשה טענה תיכף שנקרע הגט (שהי' כתוב על נייר) טרם הגיע לידה, מחמת התאבקות (ונתברר ד"ז אח"כ ע"י גביית עדות, כאשר יבואר להלן), אבל לא הי' מי שיטה אוזן לדבריו, והרב מוה"ר יהושע

(1) אפריון נמטיי לירידנו הנעלה האברך החשוב ותיק וחסיד מו"ה יהושע מונדשיין ג"י מירושלים עיה"ק, שהמציא לנו העתק מפס"ד הלז (כת"י ירושלים — מספר 1282-4). זכרה לו אלקי לטובה.

(2) דודו הגאון מוה"ר איציק'ל האמבורגער זצ"ל כותב אודותיו בשו"ת מטעמי יצחק סי' י"ז ד"ה ועתה, שהוא בקי בכל הש"ס. — ונתמנה אח"כ לאבד"ק דאמבראווא.
(3) בסוף ימיו נתמנה לראבד"ק לבוב. — הי' גיסו של הגאון בעל נוב"י זצ"ל, כמבואר בשו"ת נוב"י מהדו"ת חאהע"ז סי' נ"ד בסופו.

(4) נזכר בשו"ת נוב"י מהדו"ת חאהע"ז סוף סי' נ"ד ד"ה ועל דבר, וז"ל: ואחי הגדול הרב הגדול מו"ה יוסף ז"ל הי' חתונתו עם בת הגאון אבד"ק אוסטראה בחודש שבט חצי חודש, והוא נעשה כר מצוה אח"כ כ"ב אדר, עכ"ל. — כס' כתבי הגאונים עמוד נ' ועמוד ס"ט, כתב בסעות שהרבנית מ' וויטוש היתה בתו של הנ"ר צבי הירש אבד"ק הילדסהיים, וזה אינו, כאשר יראה הקורא בפסק דין אשר נדפס להלן. (גם כס' מאורי גאליציא ח"ב עמוד קפ"ג, יש בזה עירבוב דברים).

העשיל נשא אח"כ אשה אחרת, (מרת שינדל, בתו של הרב מוה"ר ארי' ליב שהי' בנו של פרנס הדור הרב מוה"ר אברהם ר' חיימ'ש מלובלין, וחתנו של הגאון מוה"ר יעקב אבד"ק פוזנא), והוליד ממנה כמה ילדים, ואשתו הראשונה ישבה במשך כל הזמן עזובה וגלמודה.

כעבור י"א שנה, בשנת תקכ"ו לפ"ק, נתעורר שוב שנית פרשת הגט, הסיבה לזה היתה, כי הרבנית מרת וויטוש הנ"ל נכספה מאוד להניח דורות אחריו מאחר שהיתה בת יחידה לאבי, אבל לא יכלה להינשא לאיש אחר, כי לדבריו נקרע הגט טרם הגיע לחיקה, ונוסף לזה סבלה חיי דוחק וצער, כי בהפסד שיצא בטארניפאל להתיר להרב מוה"ר יהושע העשיל לגרשה, נתחייב ג"כ לסלק כל הכתובה ושאר התחייבות של דיני ממונות, מנכסים שהיא הביאה מבית אבי, והוא לא סילק בשלימות אותן ההתחייבות, ונשארה בעירום ובחוסר כל, ודין גרמא, שקרובי חסו עלי, והוציאו ערעור על הגט שבטל ומבוטל לגמרי, מאחר שניתנה בעל כרחא, והרי יש חרם דרבנו גרשום מאור הגולה שלא לגרש אשה בעל כרחא, וכיון שהגט בטל, לא הי' רשאי הרב מוה"ר יהושע העשיל לישא אשתו השני, מחמת אידך חרם דרגמ"ה שלא לישא שתי נשים, ועדיין חייב בכל חיובי בעל לאשתו. והטילו חרם חמור על הרב מוה"ר יהושע העשיל להתייצב לפני בית דין לסדר שוב שנית גט כרת וכדין, ובאותו זמן יסודרו הטענות והתביעות שביניהם בדיני ממונות.

הנה הראש והראשון לעורר הפולמוס, הי' הגאון בעל נודע ביהודה זצ"ל, ועיקר היסוד שעליה בנה הערעור על הגט, הי', דמאחר שאין רשאים לגרש בע"כ מחמת חרד"ג, שייך כאן הך דינא דאין שליח לדבר עבירה, וממילא השליחות בטל, כדברי התוס' ב"מ ר' ע"ב²). ועל קוטב זה, אם מעשה השליחות בטלה היכי דאמרינן אין שליח לדבר עבירה, או לא, נתהווה אז סערה גדולה בין רוב גאוני מדינת פולין ואשכנז. (על ענין קריעת הגט, לא הי' אז מדובר, כי לא נתברר עדיין בגב"ע. והנוב"י מרמז על ענין זה, בראש תשובתו).

הגאון בעל נוב"י זצ"ל בתשובתו (מהדו"ק חאהע"ז סי' ע"ה וסי' ע"ז) מביא ראיות ברורות לשיטתו דמעשה השליחות בטלה עיי"ש בארוכה, ומחזיק בשיטה זו בכל תוקף ועוז, כמבואר שם בסימנים שאח"ז. ולעומת זה, מחותנו של הגאון בעל נוב"י זצ"ל³) ה"ה הגאון מוה"ר יצחק הלוי איש הורוויץ זצ"ל אבד"ק אה"ו (הנודע בשם ר' איציק'ל האמבורגער) סותר ראיותיו ומוכיח להיפך דאף דאין שליח לדבר עבירה, עכ"ז בדיעבד אין המעשה בטלה (עיי' תשובתו שנדפסה בנוב"י שם סי' ע"ו, ובספרו שו"ת מטעמי יצחק סי' י"ז וסי' י"ח), וכן הסכים עמו הגאון מוה"ר יוסף שטיינהרץ אבד"ק פיורדא זצ"ל (כמבואר בשו"ת מטעמי

(5) עיי' בספר קנין תורה בשמעתתא בפ' אמור (סי' א' אות י') שכתב (בדרך אפשר) להגי' בדברי התוס' שם, דאין בתוס' ב' תירוצים, רק הכל תירוץ אחד, ותמורת האותיות א"נ צ"ל א"כ, והוא דבר נפלא, יעוי"ש.

(6) אשתו הראשונה של הג"ר יעקבא סג"ל לנדא מבראד בנו של הגאון בעל נוב"י, היתה בתו של הגאון מוה"ר איציק'ל האמבורגער זצ"ל.

יצחק סי' י"ז). אבל הגאון מוה"ר פנחס הלוי איש הורוויץ זצ"ל בעל הפלאה, הסכים עם הגאון בעל נוב"י, דהיכי דאמרינן אשלד"ע, מעשה השליחות בטל, אולם עכ"ז העלה דאין לפסול כאן הגט מחמת טעמים אחרים (עיי' בספרו שו"ת גבעת פנחס סי' כ"ט). גם הגאון מוה"ר מרדכי צבי הלוי איש הורוויץ אבד"ק הורחוב יצא להגן בעד שיטת אביו הגאון מוה"ר איציק'ל האמבורגער, כנדפס בשו"ת נוב"י מהדו"ת חאהע"ז סי' קי"ב, ובשו"ת גבעת פנחס סי' ל', יעוי"ש. סערה זו גרמה קצת פירוד לבבות בין המחותנים הגאונים הנ"ל, ולדוגמא נעתיק כאן דברי הגאון בעל נוב"י זצ"ל בסוף תשובתו בסי' ע"ז, וז"ל: והנה מחותני הגאון בפתח דבריו כתב האי פסקא שהגט בטל מטעם אין שליח לד"ע, בשם המשנה למלך, והנה יגעתו ולא מצאתי דבר זה במשנה למלך⁴). ואני הוא שהמצאתי סברא זו, וכוונת מחותני בזה כאלו אין בכחי להמציא דבר זה מעצמי ונתלבשתי בטליתו של המשנה למלך, ואני אומר לא מחוכמתא יתירא דאית בי, רק מן השמים האירו עיני להציל מאיסור א"א, אבל מחותני הראה גם בזה כמה גברה אצלו אהבת הניצוח להתכבד בקלון וכו', יותר מבקשת התכלית, שהרי בקשת התכלית שלו לסתור סברא זו, ויותר טוב הי' לו לאומרה בשמי, משא"כ עתה שתלה באילן גדול המשנה למלך, לא יתקבלו דבריו כלל. וה' יברך את עמו בשלום, ואני לשלום כי אדבר רק לבקשת התכלית ולא יותר, עכ"ל.

אבל אח"כ שככה החימה, ונתקיים בהם ואת והב בסופה, וכמו שנראה בעליל בשו"ת נוב"י מהדו"ת חאהע"ז סי' קי"ב בתשובתו לבנו של הגאון מוה"ר איציק'ל האמבורגער זצ"ל, שכותב בתחלת התשובה וז"ל: גודל אהבתו אצלי הן מצדו לעוצם מעלותיו והן מצד קמרא דאבוהו המנוח הגאון ז"ל שהי' דבוק לי מאח, עכ"ל. (ואגב, פוק חזי מש"כ הגאון בעל נוב"י בתשובה ההיא בסופה, בזה"ל: וזולת זה, מה שרצה לעשות סנגוריא לדבריו מר אביו הגאון ז"ל, אין רצוני להתווכח בזה, וכבוד הגאון הסתר דבריו, כי אולי ברוב דבריו אוסיף לסתור דברי הגאון ז"ל, ולא נוחא לי בזה, ובפרט שכבוד הגאון כבר הוא בעלמא דקשוט, והוא בעצמו מכיר שם האמת, עכ"ל).

הסערה לא שקט, והרעש לא קם לדממה, עד שבשנת תקכ"ח לפ"ק נאלצו שניהם לעמוד לדין בעיר מלוכה ווארשא לפני בית דין צדק אשר בראשו עמד הגאון מוה"ר יצחק אייזיק מפילץ אבד"ק עלקוש ואח"כ אבד"ק אושפיץ⁵). ומאתם יצא הפסק דין אשר אנו נותנים לפניכם היום.

(7) נכדו הגאון מוה"ר אלעזר הלוי איש הורוויץ אבד"ק ראהטין בספרו דבר הלכה סי' פ"ב (בדף צ"ה טור א') כתב, שכוונת זקנו זצ"ל היתה, שכבר המציאו סברא זו כת הקורמין, וכותב דאולי ט"ס הוא מה שכתב משל"מ, וצריך לומר מחנה אפרים, ונתכוון לדברי המח"א בהל' שלוחין סי' ט', שכתב כן, עיי"ש.

(8) נולד בשנת תע"ג לאביו הג"ר יואב אבד"ק פילץ. הי' נאמן בוועד ארבע ארצות. יש תשובה אליו בשו"ת נוב"י מהדו"ק חיו"ד סי' ס"ו. קצת חידו"ת ממנו נדפסו בראש ספר שערי בינה לנכדו הג"ר יואב אבד"ק סאנטוב. נלב"ע כיום ב' לחודש אדר ראשון שנת תקמ"ג לפ"ק.

פסק בית דין

קול ענות נשמע מקצוי ארץ מגדולים חקרי לב רוכבי אתונות יושבי על מדין ה"ה הרבנים המאה"ג גאונים מפורסמים דמדינותינו מדינת פולין ומדינת אשכנז, היוצאים מלחמה השערה בשערים המצויינים בהלכה בחריפות ובקראות יורדים במצולות ים התלמוד ופסקי הלכות ראשונים ואחרונים כל א' לפי מידתו ארוכה מארץ מידתם, אילו פוסלין ואילו מכשירין, אילו אוסרין ואילו מתירין, ונתגדלה המדורה בכל הגולה, בדבר הגט בעל כרחו שגירש הרב המאה"ג המופלג מוהרר"י העשיל נ"י בהרב הגאון המנוח מוהרר"מ מניס וצ"ל, את אשתו הראשונה הצדקנית מרת וויטוש בת הרב המאה"ג המנוח מוהרר"ר יוסף וצ"ל סג"ל לנדא, בק' טארניפאל, ע"פ הרבנים המאה"ג שהיו באותה אסיפה בק' הנ"ל, ויצא מאתם פסק דין לגרשה בע"כ. ונתעורר מדינים עורכי כידן זה לעומת זה, ומראים פנים בהלכה, כל אחד לפי זוהר שכלו הקודש, ובין רא לרא האשה הצדקנית מרת וויטוש הנ"ל יושבת עגונה עלובה וגלמודה וצועקת כמר נפשה באמרה, אנוכי לבדי נשארתי יחידה לאבי הרב המנוח וצ"ל, ולמה יכבה נר אבי, בעינא חוטרא לירי ומרא כו"ג⁹, פוטרני בגט כשר מרצוני, גם תסלק סך עצום שהכנסתי לנדר כתובתי ותוספתא העולה לסך תשעה עשר אלפים זהו' פולש ת"ק זה' ונכסי מלוג ובגדים ותכשיטין העולה לסך עצום, ועל הכל קיבלה רק כפי הרשימה מכבוד הרב הגדול הנגיד המפורסם מוהרר"ר חיים סג"ל לנדא נ"י האבד"ק פודקאמינ¹⁰, והרב מוהרר"י העשיל נ"י הנ"ל השיב על אמריו, שגט שנתן לה בק' טארניפאל בע"כ, הי' עפ"י כנופי' הרבנים המאה"ג המפורסמים שיצא מאתם פס"ד לגרשה בע"כ, וחוששני מחטאת שלא למעול מעל בחרמי גבוה מאור הגולה רבינו תם שלא להוציא לעז על הגט, וגם חושש שלא יהי' שיחה בפי הבריות שנשא אשתו השני, ג"כ בת גדולים חוחים וסגנים, על אשתו הראשונה שנתגרשה שלא כדת, לזאת ממאן הרב מוהרר"י העשיל הנ"ל לגרשה שנית, ובדבר מתן דמים, רוצה להציל נפשו מדמים ע"י התראות והזמנות וכתבים מכתבים שונים שמראה שכבר סילק לאשתו הראשונה את המניע לה, והאשה מ' וויטוש מראה כנגדו שטרי כירורין, זה לעומת זה, כל אחד מהצדדים מוציאים תכריך שטרות לזכותו.

והנה כמה שנים שעברו בלי מנוח, רודפת האשה מ' וויטוש את המגרש בע"כ הרב המאה"ג מוהרר"י העשיל הנ"ל, ואין לדבר סוף ותכלית. וכעת באו הצדדים ה"ה הרב המאה"ג מוהרר"י העשיל הנ"ל, ואשתו הראשונה מ' וויטוש הנ"ל, הנה עיר מלוכה ווארשי, וקימו וקיבלו הצדדים בק"ג א"ס ובכל אופן המועיל ע"פ תחול"ל לאשר ולקיים כל אשר יצא מפי הבוררים שבחרו הצדדים זבל"ב וזבל"ב, והחמש המכריע המרוצה לשני הצדדים, ולקיים את הדין אשר

(9) מלשון הגמרא כתובות ס"ד ע"א, עיי"ש.

(10) ראה אודותיו בכר"ש שנה ב' קונט' ח' עמוד מ"א (אות ח').

יוחרי, כמבואר בארוכה בכתב כחירה שחתמו הצדדים שניהם כאחד, והזדקקו לטענותיהם והאריכו בארוכה כל אחד טענותיהם זה לעומת זה.

ואחר העיון היטב הדק, האמת יורה דרכו, בדבר המבוכה נידון הגט הניתן בע"כ, לולי זאת לבד החרשנו, וידינו הי' מסולקים מלהכניס א"ע בין ההרים הגדולים אשר נתחכטו בדבר הזה כל גדולי הדור ממדינות פולין ואשכנז, ובאתר דאית תמן גבר מאן יעיל בר נפחי לתמן, אך חדשים נראה לנו בעליל, שהאשה מ' וויטוש הראה לפנינו שלשה גביות ב"ד, משלשה כיתות עדים שהוגבה בשנת תקכ"ו לפ"ק, שני גב"ד מק' טארניפאל, וגב"ד השלישי מק' אולעסק, שהגט נקרק קודם שהגיע ליד האשה מ' וויטוש הנ"ל, ומראת ראיות כמבואר לקמן להחזיק עדותן של שלשה כיתות עדים הנ"ל, ותובעת האשה מ' וויטוש דינא קא בעינא ע"פ דת ודין תורתנו הקדושה, או תתירוני להנשא לאיש לכל תתענג, או לכופ את האיש הרב מוהרר"י העשיל הנ"ל לפטרוני בגט כשר ברצונה, ולאשר שהרבנים המאה"ג גדולי הדור הנ"ל עדיין לא ראו ולא ידעו את המעשה קריעת הגט הנ"ל, לזאת אנחנו מצאנו א"ע כמחויבים בדבר להזדקק ולחרוץ הדין ודת תורה כפי אשר יורנו מן השמים בלי שום פני' ח"ו.

וזאת אשר יצא מאתנו ע"פ פסד"ג [=פסק דין גמור], לאשר למראה עינינו הי' שלשה גביות ב"ד משלשה כיתות עדות הנ"ל שהעידו בב"ד כשר בק' טארניפאל ובק' אולעסק שהגט בע"כ הנ"ל נקרק קודם שהגיע ליד האשה הנ"ל, וכבוד הרב המאה"ג מוהרר"ר שלמה נ"י היילפרין אבד"ק טארניפאל שלח ידו במכתב שבא עה"ח ביום ה' חנוכה המזבח שנת כוש"ר לפ"ק וקיים בחתימתו חגב"ד שננכה בעירו בק' טארניפאל שהגט בע"כ הנ"ל נקרק קודם נתינת הגט לידה שננכה כד"ת, וגם כבוד הרב המגיד דק' טארניפאל הח' מוהרר"ר וואלף במוהרר"ר שמואל, נתן עדותו במכתב שהעידו בב"ד בק' הנ"ל כולם כשרים ובחזקת כשרות, ובדבר הרינון על עד אחד משלשה כיתות עדות הנ"ל שרצו לפוסלו להעיד מחמת עבירה, או שהי' נשכר מן האשה מ' וויטוש להעיד, מחזיק הרב המגיד הנ"ל בעדותו שכולם כשרים הן, ואם השוכר נחשד לשכור, כל ישראל מי נחשדו, ויתר מאלה הי' למראה עינינו עדותו של כבוד הרב המאה"ג אבד"ק זבאריש ובית דינו, איך בכיאת הרב מוהרר"י העשיל הנ"ל לקהילתו ק' זבאריש לכתוב הגט הנ"ל ולשלחו משם ע"י שליח להולכה, נכתב אז הגט על נייר חנקרא פאפיר כמנהג העיר, וגדרו בגדר אמיץ וחזק שימסר השליח להולכה את הגט הנ"ל ליד האשה מ' וויטוש בפני ב"ד שלשה דיינים מומחים, וכעת אין ביד הרב מוהרר"י העשיל להראות רא' ברורה שנמסר הגט בע"כ בפני שלשה דיינים מומחים כנ"ל, רק מראה לפנינו חתימת ידי שנים עדים שחתמו את עצמם ובאו עה"ח עדי מסירה שלא העידו עדותן בב"ד מפיהם, רק מפי כתבם שחתמו א"ע כנ"ל.

ופוק חזי הני אשלי רברכי ה"ה הרב הגאון המפורסם מוהרר"ן הירץ אבד"ק

דובנא, וכבוד הרב הגדול המפורסם מוהרר"ר חיים צאנזר, אשר ישבו בכנופיא

קיימא לן, מי שגירש את אשתו בגט כשר ויצא קצת לעז על הגט מותר לכופו לתת גט אחר, כמבואר באה"ע סימן קנ"ד ס' כ"א הגהת רמ"א, ותורתנו הקדושה דרכי' דרכי' נועם, ואת אשר גזר מורינו ורבינו מאור הגולה שלא להוציא לעז על הגט, מטעם תיקון עולם שלא לעגן בהוצאת לעז על הגט, אך שלא במקום עינוג דליפק תקלה ח"ו, לא גזר.

לזאת יצא מאתנו בתורת פסד"ג שהרב מוהרר"י העשיל מחויב ליתן גט כשר ופטורין לאשתו הראשונה מ' וייטוש הנ"ל מחדש בלי איחור ועיכוב פה ע"מ ווארשי קודם ש"ק הסמוך והבע"ל כד"ן וכד"ת, והאשה מ' וייטוש מחויבת לקבל גט הנ"ל מרצונה אף ע"י שליח להולכה פה ע"מ ווארשי ממקום למקום, ואם תמאן האשה מלקבל גיטה הנ"ל מרצונה כד"ת, אז אבדה האשה מ' וייטוש וכותה הן בעסקי הגט, הן בעסקי ממון שתובעת ממנו, אין לה דין ודברים על הרב מוהרר"י העשיל, אחר שתמאן בקבלת גיטה מרצונה, וחלילה להרב מוהרר"י העשיל מלעכב נתינת הגט כנ"ל אף ע"י שליח להולכה פה ע"מ ווארשי ממקום למקום לזמן המוגבל קודם ש"ק הסמוך והבע"ל, ואם יעכב הרב מוהרר"י העשיל בנתינת הגט כנ"ל, אזי רשות ביד האשה מ' וייטוש הנ"ל לכופו עד מקום שירה מנעת, אף בעש"ג [=כערכאות של גוים] עד שיאמר רוצה אני.

והנה אנחנו הח"מ מצטרפים א"ע עם הרבנים המאה"ג גאוני מדינות פולין ואשכנז לחזק החרמות ושמתות עד מקום שידינו מגעת נגד הרב מוהרר"י העשיל הנ"ל אם יסרב בדבר הגט כנ"ל, וחלילה לו לזוז זיו כל שהוא מפה ע"מ ווארשי עד אחר שיגרש את אשתו הראשונה מ' וייטוש כנ"ל, ויקח הרב מוהרר"י העשיל כתוב וחתום מב"ד שישבו בסידור הגט הנ"ל, כדי שלא יתעורר שוב ח"ו איזה עירעור או לעז אח"ז, ושליו' על דייני ישראל. ובטחנו שכל ב"צ צדק ויפה וכל הירא וחרד לדבר ה' יתנו כל המצילים ומגינים שיקים כנ"ל בלי איחור ועיכוב, ובאילו אמרו מקדימין.

ובדבר הנוגע אל הממון שתובעת מ' וייטוש כתובתה ונדוניא ונ"מ [=ונכסי מלוג] וכל אשר הכניסה מכי' אביו' סך עצום, ואת אשר קיבלה כפי הרשימה מחרב מפורקאמין, טוענת שאין מגיע הסך בהרשימה לשליש ולרביע המגיע לה, והוציאה האשה הנ"ל שני שט"ח בחתימת יד הרב מוהרר"י העשיל הנ"ל, שט"ח א' על סך שמונים אדומים, ובתוך כתבי זכויותיו של הרב מוהרר"י העשיל הנ"ל שמראה, מבואר בתוכם סך שמונים אדומים שבשט"ח הנ"ל, ולית מאן דפליג עלי', ושט"ח שני על סך שמונה מאות אדומים שפעצ', הנכתב בכל אופן היותר מועיל ובקיום הנפק חתימתו של הרב מוהרר"י העשיל הנ"ל, ותובעת הסך שמונה מאות אדומים הנ"ל והוצאות והזיקות ועיכובים, וטענתה שהשט"ח על סך ת"ת אדומים הנ"ל הניח הרב מוהרר"י העשיל תחת יד השליש הנ"ל אפטרופס של האשה הנ"ל ה"ה כבוד הרב מפורקאמין לבטחון בתורת שלישות כמבואר בגב"ד שמראית לפנינו האשה הנ"ל שהעיד שהרב מפורקאמין השליש הנ"ל. וע"ד חזקיות שמראה הרב מו"ה העשיל שסילק לה כל המגיע לה, טוענת האשה שניתן לו כל הזכויות על סמך השט"ח על סך ת"ת אדומים אשר הושלש תחת יד השלישי

אצל הפס"ד בק' טארניפאל, שפסקו ליתן הגט בע"כ, הן תוי עדיהן במכתב קרשם, דעשו סמוכין אצל הפס"ד בנתינת הגט בע"כ, שיסלק כתובתה ליד הרב המופלג הנגיד המפורסם מוהר"ר חיים סג"ל לנדא אבד"ק פודקאמין, כאשר נקצב עליו מפי הקדוש ה"ה הרב הגאון המפורסם מוהר"ר יחזקאל סג"ל לנדא נ"י אבד"ק פראג, בכל אשר יאמר כי הוא זה, כי הם להזכיר להפסיד כתובתה, ובמפורש מבואר במכתב הנ"ל בזה הלשון, רק בגופא דעובדא הן בכתיבת ומסירת הגט, ונרון הכתובה, יקוב הדין את ההר ביניהם, ותוי רבנן עידהן במכתבם הנ"ל בזה"ל, יום ג' י"ג אייר תקכ"ואו לפ"ק, הרי ראו וחזו מאי דקמן, דבי דינא רבא הנ"ל דשריא, ופסקו ליתן הגט בע"כ, הם אמרו והם אמרו, שכדור כתיבת ומסירת הגט יקוב הדין את ההר שביניהם, והוכפל אמרות שני הרבנים הנ"ל במכתב אגרת מיוחד להרב מוהרר"י העשיל הנ"ל, בתואר לשונם חזק בזה"ל, שלא ירדנו לשבור אף מקצת כתובתה, וסמכנו על הרב הגדול המפורסם הנגיד מוהר"ר חיים סג"ל לנדא אבד"ק פודקאמין כפי שקצב הגאון מופת הדור מוהר"ר יחזקאל סג"ל לנדא אבד"ק פראג, וחלילה לנו לדונה כמורדת.

גם זאת ראה ראינו מכתב הגאון המפורסם מוהר"ר ארי' ליב אבד"ק הנוכח, שהוא ה' אחד מהמנויין תוך סגל חבורה הרבנים המאה"ג שפסקו ליתן גט בע"כ בק' טארניפאל, ושלח ידו במכתב לפתוח בשלום, באופן שיתן הרב מוהרר"י העשיל איזה סך מסוים ותקבל האשה גט בכד"ץ, ומה לנו להכניס עצמינו בפרצה דחוקה בדינא ודיינא, הלא היא עדיין פנוי' ויכולה לקבל גט מרצונה וכסף מכנים וכתב מוציא, וכ"א על מקומו יבא בשלום, עכ"ל הרב הגאון דק' הנוכח כנ"ל.

והנה כבוד הרב הגאון מופת הדור מאור הגולה נשיא הלוי כבוד מוהר"ר יחזקאל סג"ל לנדא אבד"ק פראג אשר יצא טבעו בעולם בשמו הטוב בכל המדינות, הוא דוד האשה מ' וייטוש הנ"ל, אשר בחריפתו מרעיש הארץ ומלואה בנרון הגט ובנרון דמי כתובתה ונדוניא, ואם נאמר שהגאון הזה דעתו קרובה אצל בת אחיו מ' וייטוש הנ"ל בדבר הנוגע לממון שאפילו משה ואהרן פסולים זה לזה, מיהו איסורא מממונא לא ילפינן, חלילה להרהר אחר הגאון החסיד המפורסם בכל הגולה שיעבר ד"ת ח"ו ליתן פתחון פה לב"ד לחלוק להתיר חרם מאור הגולה חרם ר"ת בהוצאת לעז על הגט, ובווראי אין לפקפק בזה, וטעמו ונימוקו עמו וכתורה יעש, ואחר כל הדברים האלה הנאמרים בענין כנ"ל, כבוד הרב המופלג מוהרר"י העשיל הנ"ל אשר גירש אשתו הראשונה בע"כ ונשא את אשתו השני', חולין הוא לנו להאשימו ולתת עליו חטאות, כי לא תלה הדבר בעצמו, רק תלה במעשה ב"ד חשוב הרבנים המאה"ג שהתירו הפרושים, ובלי ספק טעמם ונימוקם ה' עמם, ועל פיהם גירש בע"כ ונשא אשתו שני', וכעת שבאו עדים והעירו שלשה כיתות עדים בפני ב"ד חשוב שבשלשה מקומות, שהגט נקרע קודם שהגיע ליד האשה מ' וייטוש הנ"ל, ונעלמה הדיעה ממנו תחילה, עד עתה בראות גב"ד, לזאת הרב מוהרר"י העשיל הנ"ל מנוקה מעון זה, ולית דין צריך בושש, חלילה לנו לחשוב לו ולה לעון. ולדינא, בדבר שנתחדש בגב"ד שלשה כיתות עדים הנ"ל שנקרע הגט קודם שהגיע ליד האשה הנ"ל, ואנן

ה"ה הרב מפורקאמין, והעמיד יסוד מיוסד על השט"ח הנ"ל שהי' ת"י אשר תוקפו של שט"ח הנ"ל כגבה דמי כדון שט"ח שהוא מוחזק, והרב מוהרר"י העשיל משיב שהזכיות והתראות והזמנות מנגירי הגליל ומהרכנים פוטרם אותו מכל תביעות ממון שתובעת, אחר שסילק כפי הרשימה מהרב מפורקאמין. וע"ד השט"ח מסך ת"ת אדומים וגב"ד של הרב מפורקאמין, משיב הרב מוהרר"י העשיל שמעולם לא יצא מת"י שום סתם חתימה להשליש ת"י הרב מפורקאמין, ומאריך בטענותיו בארוכה.

וזאת אשר יצא מאתנו, בתורת פסד"ג, בדבר השט"ח על סך שמונים אדומים הנ"ל, לית דין צריך בושש שמחויב הרב מוהרר"י העשיל לשלם תיכף ומיד כל יאחר ועיכוב פה ע"מ ווארשי סך שמונים אדומים הנ"ל, ולית מאן דפליג, כי אף בשטרי זכיותיו שמראה הרב מוהרר"י העשיל הנ"ל, בכל מקום נאמר ונשנה תשלומי שמונים אדומים הנ"ל. ובדבר ת"ת אדומים שעל משמעות שט"ח הנ"ל, עפ"י דו"ד תה"ק בעל השטר הנכתב בכל אופן המועיל עפ"י תחז"ל ומבואר בו כל דת"ן לבעל השטר חל על בעלת השטר האשה מ' וויטוש הנ"ל לישבע שמגיע לה דמי השט"ח, ומחויב הרב מוהרר"י העשיל לשלם תיכף הסך ת"ת אדומים הנ"ל עד פ"א עם כל הוצאות והזיקות כתוקפו של שט"ח הנ"ל. אמנם שמענה כפי הרב מוהרר"י העשיל שרוצה לירד לעמק יהושפט לערוך משפטו עם הרב מפורקאמין בדבר השלישות ובדבר השט"ח עצמו, וחוששין אנחנו כאשר נראה בעליל שדרכו של הרב מוהרר"י העשיל בענינים האלה לאשתמוטי נפשי ליגע את אשתו הראשונה מ' וויטוש הנ"ל, מזמן לזמן, וממקום למקום, כאשר עד עתה כל רודפיו לא השיגיהו, ונכון הי' הדבר שלא ליתן לו זמן בפריעת חוב ת"ת אדומים הנ"ל, אך נכנסנו לפנים משורת הדין ליתן מקום לדבריו, בתנאי קודם למעשה, אם באלה ישמע ויצית הרב מוהרר"י העשיל הנ"ל שיתן גט פטורין פה ע"מ ווארשי כמבואר לעיל לאשתו ולסלק לה סך שמונים אדומים הנ"ל תיכף, אז יתן הרב מוהרר"י העשיל בטחון מספיק או שט"ח וועקסיל בטוח בח"י הרב המאה"ג הנגיד מוהרר"ן נטע אבד"ק פיעטורקוב, או בח"י הרבני הנגיד המפורסם מוהר"ר גרשון מק' לובלין, או איש בטוח כערכם, על סך ת"ת אדומים שפעצי, ויהי' מונח ת"י השליש הקצין הנגיד מוהר"ר זנוויל סג"ל מדרעזנר היושב פה ע"מ ווארשי, ויהי' מונח ת"י השליש הנ"ל עד שישתעי דינא הרב מוהרר"י העשיל הנ"ל עם הרב הגדול הנגיד המפורסם מוהר"ר חיים סג"ל אבד"ק פודקאמין בק' בראד בפני בד"צ, ויהי' קיום על החתימות מעשה כ"ד הנ"ל, כבוד הרב הגאון מוהר"ר יוסף נ"י אבד"ק בראד⁽¹⁾ הוא דודו של הרב מוהרר"י העשיל הנ"ל, ובצירוף הרבנים הנגידים

(1) הוא הגאון מוה"ר יוסף שאצקס זצ"ל אבד"ק בראד. — גיסו (בעל אחותו) הי' הקצין מוה"ר יעקבא פרנס בבראד, אשר חתנו הי' הג"ר מנחם מאניס הלוי הורוויץ זצ"ל אביו של הרב מוהר"י העשיל דנן. וזהו שכתוב כאן, דודו של הרב מוהרר"י העשיל הנ"ל. (ובאופן זה הי' גם הגאון בעל טוב"י דודו, כי הנוכ"י הי' ג"כ חתנו של הקצין ר' יעקבא הנ"ל).

המפורסמים ראשי קציני מנהיגי הקהילה דק' בראד, ולא יאחר הרב מחצי אייר הסמוך תקכח"ת לפ"ק, וכפי הפס"ד כן יהי' וכן יקום. גם בדבר נכסי מלוג שתובעת מ' וויטוש וכל טענות ותביעות, שם יקוב הדין ההר שביניהם בק' בראד, ואחר הפס"ד רשם יבאו הנה ע"מ ווארשי וכפי שיוגמר דינם בדיני ממון כך יתנהג השליש הקצין מו' זנוויל הנ"ל, למסור הבטחון שהושלש תחת ידו, ליר מי שיזכה בדין הזה בק' בראד כנ"ל.

אכן אם הרב מוהרר"י העשיל יהי' סרבן בנתינת הגט ויהי' הכרח לכופו ולרודפו לנתינת הגט, גם בדבר הסילוק שמונים אדומים שמחויב לסלק תיכף כנ"ל, אם יסרב אף באחת משתי אלה, אז נראה בעליל וניכר מחשבתו מתוך מעשיו שכל מגמותיו לייגע את אשתו הראשונה ביגיעות הרבה אשר תם כחה וכלה קרנה להוציא אף הוצאה כל רחוק כי נשארה בעירום ובחוסר כל ואין בידה מאומה מכל סך עצום ערך חמשים אלפים זהו' פ' שהיו לה מבי' אבו', ע"י בעלה הרב מוהרר"י העשיל הנ"ל, הן בהיותה תחתיו והן אחר נתינת הגט בע"כ, לזאת אחר סירובו של הרב מוהר"י העשיל כנ"ל, מחויב הרב מוהרר"י העשיל לסלק תיכף הסך שמונה מאות אדומים דמי השט"ח הנ"ל בלי איחור ועיכוב כלל, רק חל על האשה מ' וויטוש לישבע שכדבר' שמגיע לה סך ת"ת אדומים דמי שט"ח ולא יאחר הרב, שבועת האשה, ופרעון ת"ת אדומים, מיום א' פ' צו ב' ניסן הסמוך תקכח"ת לפ"ק, חוץ סך שמונים אדומים הנ"ל שיתפול בלא שבועה דמי שט"ח הראשון כנ"ל. ובדבר נכסי מלוג שתובעת האשה הנ"ל העולה לסך אלפים, ואין בידה שטר וראי', רק תביעות בע"פ, לזאת חל על הרב מוהרר"י העשיל לישבע שלא כילה קרנה נכסי מלוג שלה ונשבע ונפטר מטו"ת בע"פ הנ"ל. ועל נתינת הגט מחדש כנ"ל, רשות ביד האשה מ' וויטוש להרפו ולרודפו בערכאות עד מקום שירה מגעת, ובטחנו בכל כ"ד צדק ויפה, וכל הירא וחרד לדבר ה' יתן כל חמנינים ומצילים להאשה מ' וויטוש הנ"ל להצילה [מיד] בעלה מבקש רעתה ועומד על נפשה ומאודה.

כל הנ"ל יצא מאתנו בתפסד"ג עפ"י דו"ד תה"ק, ויאושר ויקום בכל כפיות וננישות, ובקשתינו מן האדונים הגדולים ה"ה האדה"ג החסיד הדוכס יאוי"פ הדוכס מארשלעק קורוני יר"ה ומן שריו הממונים וי"פ סענדזי, ליתן כל תוקף ואמיץ כח לדברי הר"ת והדין אשר יצא מאתנו רוב דעות הנבחרים למשפט הזה ולכוף כאגמון ראש המסרב בכפיות וננישות, למען דעת שיש אלקים ושופטים בארץ.

הכ"ד אנחנו הנבחרים הכאים עה"ח היום יום ג' כ"ו אדר תקכח"ת לפ"ק פה עיר מלוכה ווארשי.

חק' יצחק אייזיק מפילץ חב"ק עלקוש והגליל הנאבי רד"א יצ"ו⁽¹²⁾

ונאו' חק' ישראל כהרם ה"ה מהור"ר שאול זצ"ל מפניטשוב

חק' אשר כהר"ר אלחנן יצ"ו מפרשעדרבורש, חמש המרוצה לשני הצדדים

(12) ר"ת נאמן בית ישראל דועד ד' ארצות.

אחר שיצא מאתנו הפס"ד הנ"ל דברנו על לב הרב מוהרר"י העשיל הנ"ל
 דברים המתיישבים, שיקיים הפס"ד הנ"ל כאשר קבלו הצדדים בק"ג א"ס
 [=בקנין גמור אנג סודר] וחתמו א"ע באיסטרי' המשפט של הדוכס יר"ה משנה
 למלך פולין יר"ה, גם שלחנו כמה התראות להרב הנ"ל שיקיים ויתן גט פטורין
 ויסלק סך שמונים אדומים לאשתו ראשונה מ' וויטוש הנ"ל, ויתן בטחון לגמור
 דינם בק' ברדא כמבואר בארוכה בפס"ד הנ"ל, והשיב בפ"ה מלא דיבר הרב מו'
 העשיל הנ"ל, שהוא מסרב בפס"ד הנ"ל, ולא יאבה ולא ישמע לפס"ד הנ"ל, והלך
 דרך עקלקלתון, ופעל אצל משפט הדוכס הנ"ל שיצא הרת שלא לדון בדבר לכופו
 לפטור את אשתו בגט פטורין פה ע"מ ווארשי, רק לחרוץ משפטן בעסקי ממון
 שביניהם, וגם בעסקי ממון התחיל הרב מוהרר"י העשיל לבקש תחבולות
 לאשתמוטי נפשי מע"מ ווארשי לייגע את אשתו ולענותה ככתחילה להיות נעה
 ונדה כל ימי' בעירום ובחוסר כל. לזאת קנאת ה' צבאות תעשה זאת, ומסרנו
 הפס"ד הנ"ל ליד השלישי, אולי ישוב ויתרצה לומר רוצה אני לקיים הפס"ד הנ"ל,
 ואם לא ישוב ויתרצה, כוננו ידינו פס"ד המבואר להבא, כרצועה לרדות בו את
 המסרב, וזה תבניתו:

האשה צדקנית מרת וויטוש בת הרב המאה"ג המנוח מוהרר"ר יוסף סג"ל
 לגדא זצ"ל, ובעלה הרב מוהרר"י העשיל בהרב הגאון מוהרר"מ מנים זצ"ל
 שגירשה בע"כ, שניהם כאחד באו הנה ע"מ ווארשי, והתרצו א"ע לגמור פה כל
 הדברים המעורבים שביניהם, עסקי נפשות בדבר הגט בע"כ, ועסקי ממון, ובחרו
 הצדדים זבל"ב וזבל"ב וחמש המרוצה להצדדים המכריע שעלה מתוך הקלפי ע"פ
 גורל, וקימו וקבלו הצדדים על עצמם בק"ג א"ס וחתמו שניהם כאחד בד"י
 [=בדעה ישרה?] בלשון הקודש, גם חתמו בלשוניהם פולש כבי דואר במשפט
 הדוכס משנה למלך פולין יר"ה לאשר ולקיים, ונזדקקנו למשפטן אשר זה כמו
 ארבעה עשרה שנה האשה הנ"ל רודפת כקורא בהרים ומבקשת דין ומשפט,
 ועשינו כזאת באמיץ כח הארון הגדול הסענזו, של הדוכס הנ"ל, ותורף טענות
 ותביעות האשה הנ"ל, באה כבע"ח ושטרא בידה כח"י בעלה הרב מוהרר"י
 העשיל הנ"ל המגרשה בע"כ, שט"ח אחר על סך ת"ת אדומים שפעצי', ושט"ח
 א' על סך שמונים אדומים שפעציל, וטענתה שסך שני שט"ח הנ"ל הן הנה דמי
 כתובתה המגיע לה שסך כתובתה ה' סך תשעה עשר אלפים וחמשה מאות וזה'
 פוליש, והביאה ראי' וחזוק לטענותה, תוקף פס"ד שיצא מפי קדוש הרב הגאון
 המפורסם מוהרר"ר חיים הכהן נ"י אבד"ק לבוב¹³) הנכתב ונחתם יום א' כ"ו
 שבט תקכ"ה בק' לבוב, ומבואר בפס"ד הגאון הנ"ל שרמי שט"ח על סך שמונים
 אדומים מחויב הרב מוהרר"י העשיל לשלם להגרשה הנ"ל בלי שום פ"פ

(13) הוא הגאון מוה"ר חיים הכהן רפאפורט זצ"ל אבד"ק לבוב בעמח"ס שו"ת
 רבינו חיים כהן, וס' זכר החיים.

שבעולם. וע"ד שהאשה מ' וויטוש לפ"ד יש לה עוד שט"ח ואינם ברשותה, לא
 איברה זכותה בשביל כך, וכשתתבע עם שט"ח אז יקוב הדין את ההר ביניהם,
 והרב מו' העשיל הנ"ל מצא מענה לפ"ד שהשט"ח על סך ת"ת אדומים מתחילה
 בא בס"ח ת"י הרב מפורקאמין, והרב הנ"ל כתב עליו משמעות על סך ת"ת
 אדומים ומסרו ליד האשה מ' וויטוש הנ"ל, ועל סך שמונים אדומים משיב, כאשר
 יצא הפס"ד מהגאון מלבוב, לא ה' אז בידו שטרי בירורים לסתור כח השט"ח
 הנ"ל, ורוצה לקרב משפטו שוב שנית לפני כבוד הגאון הנ"ל דק' לבוב¹⁴). ויצא
 מאתנו ח"מ ע"פ דו"ד, מאן דנקיט שטרא בידו הוה מוחזק ונשבע ונוטל, והאשה
 הנ"ל שט"ח בידה על סך ת"ת אדומים כנ"ל ובעלה הרב מו' העשיל אין בידו
 מאומה לגרוע כחו דהאי שטרא, לזאת חל שהאשה מ' וויטוש תשבע ותיטול,
 ודמי שט"ח על סך שמונים אדומים תיטול בלא שבועה כפי פס"ד הגאון מלבוב.
 ובדבר טו"ת האשה שיתן לה המגרש בע"כ גט פטורין שנית מרצונה כדי
 שתהי' מותרת להנשא לאיש, עפ"י גביות ב"ד ושאר בירורין שביד האשה מ'
 וויטוש שנקרע הגט קודם שהגיע לידה, ע"פ דו"ד תה"ק מחויב הרב הנ"ל
 להתירה מעיגון לגרשה שנית ברצון כאשר בארנו בפס"ד שני באר היטב שיש
 לכופו לגרשה שנית כנ"ל. אמנם אחרי שאין בידנו האמיץ כח לכופו פה ע"מ
 ווארשי לנתינת הגט, רק לפסוק בדיני ממון, לזאת ההכרח לא יגונה, ופס"ד זה
 יצא מאתנו בעסקי ממון שביניהם כנ"ל, ועכ"פ רשות ביד האשה הנ"ל להמציא
 לעצמה תחבולה ומצילים ומגנים לכופ את בעלה הנ"ל שיגרשנה שנית ברצון
 כד"ת דתהוה שריא לעלמא.

כל הנ"ל יצא מאתנו הנבחרים היום יום ג' כ"ד אדר¹⁵) תקכ"ח לפ"ק פה
 ע"מ ווארשי.

חק' יצחק אייזיק מפילץ חב"ק עלקוש והגליל הנאב"י דר"א יצ"ו

ונא' ישראל בהרב מוהר"ר שאול ז"ל מפינמשוב

ונא' אשר בהר"ר אלחנן מפרשערכורש, חמש שעלה מתוך הקלפי בריצוי
 הצדדים

(14) בשו"ת מטעמי יצחק סי' י"ז ד"ה ועתה, כותב בנר"ז, ובדברים הנוגעים אל
 ממון יקוב הדין את ההר, אך לא יובא אל הכהן הגאון מלבוב, כי שונא הוא לו, כידוע,
 עפ"ל.

(15) טעות נפל כאן בהעתקה, כי כ"ד אדר לא חל אז כיום ג' בשבוע.

פני' דחופה!

הקוראים שלא שלמו עדיין דמי החתימה לשנה זו מתבקשים לשלחם
 במוקדם האפשרי בלי שום שהיות.